

De
mens
als maat

Behoeftte inwoners gebruik Friese taal

Gemeente Leeuwarden

Colofon

Behoefte inwoners gebruik Friese taal

Opdrachtgever
Gemeente Leeuwarden

Projectleiding
Sjoerd Ijdema

Onderzoekers
Lotte Piekema, MSc.

Eindredactie
Annet Kasimier

Uitgave
Partoer, consultants en onderzoekers
Leeuwarden, 16 mei 2019

Inhoud

Inleiding	5
2 Achtergrond kenmerken	7
2.1 Persoonskenmerken	7
2.2 Taalkundige kenmerken	8
3 Resultaten enquête	11
3.1 Bekendheid met de Friese taal	11
3.2 Inzet gemeente	12
3.3 Uitstraling gemeente	14
3.4 Manier van communiceren en informeren	16
3.5 Stimuleren van de Friese taal	18
3.6 Nieuwe inwoners	19
3.7 Toekomst Friese taal	20
4 Conclusies	25
Bijlage 1: Vragenlijst	27

CONCEPT

CONCEPT

Inleiding

In de gemeente Leeuwarden speelt de Friese taal een belangrijke rol. Voor meer dan een kwart van de inwoners is Fries de moedertaal. In de stad Leeuwarden spreekt en leest bijna de helft van de inwoners goed Fries. Op het platteland spreekt 81 procent goed Fries en kan 65 procent in het Fries lezen.

Ook binnen de gemeentelijk organisaties speelt Fries een belangrijke rol. Het Nederlands en het Fries hebben formeel gezien een gelijkwaardige positie. De taalordening zorgt ervoor dat inwoners zowel in het Nederlands als in het Fries met de gemeente kunnen communiceren. Dit geldt voor mondelinge communicatie en voor schriftelijke communicatie. Op dit moment worden het Nederlands en het Fries op een natuurlijk wijze naast elkaar gebruikt, maar voert het Nederlands de boventoon.

De gemeente Leeuwarden communiceert zowel in het Nederlands als in het Fries, maar wil graag inzicht in de behoefte van haar inwoners. De gemeente Leeuwarden wil een goed beeld hebben als het gaat om de voorkeuren in communicatie en het belang van communicatie in het Nederlands of Fries.

‘Wat zijn de voorkeuren van inwoners als het gaat om de manier van communiceren?’

Door een duidelijk beeld te hebben van de behoeften van inwoners, kan de gemeente Leeuwarden haar manier van communicatie beter aansluiten bij wat inwoners graag willen. Hierdoor kan de gemeente beter aansluiten op behoeften van inwoners en kunnen inwoners de ondersteuning krijgen op de manier zoals zij willen.

Onderzoeksmethode

Er is onderzoek gedaan naar de behoefte van de inwoners van de gemeente Leeuwarden betreffende het spreken van het Nederlands en het Fries. Dit is gedaan aan de hand van een digitale enquête onder inwoners van de gemeente Leeuwarden. Er is een aselechte steekproef gemaakt onder inwoners van 18 jaar en ouder. Uiteindelijk hebben 4.000 inwoners van de gemeente Leeuwarden een uitnodiging ontvangen met daarin een inlogcode. Met de link en de inlogcode konden de inwoners de enquête eenmalig invullen. Met deze methode wordt voorkomen dat een inwoner de enquête meerdere keren kan invullen.

In de enquête wordt gevraagd naar postcode (zes karakters). Hierdoor kan onderscheid worden gemaakt tussen verschillende gebieden in de gemeente Leeuwarden. Zo zijn bepaalde gebieden die van oudsher meer op de Friese taal zijn gericht en is er in Leeuwarden bijvoorbeeld meer aandacht voor het stads. De postcode is enkel en alleen gebruikt om onderscheid te maken tussen verschillende gebieden in de gemeente. De gegevens zijn geheel anoniem verwerkt en zijn niet terug te leiden naar een individueel persoon. Partoer hecht veel waarde aan input van betrokkenen en vindt privacy van betrokkenen erg belangrijk.

Persbericht

Om meer aandacht te schenken aan het onderzoek en zoveel mogelijk inwoners te betrekken, is een persbericht uitgestuurd. Hierin werden inwoners opgeroepen om de enquête in te vullen als zij een uitnodiging hadden ontvangen. Hiermee wilden de gemeente Leeuwarden en Partoer benadrukken dat de stem van de inwoners belangrijk en waardevol is. De media aandacht heeft ervoor gezorgd dat de inwoners breed geïnformeerd zijn.

Respondenten

Op moment van de steekproeftrekking bestond de populatie (iedereen van 18 jaar en ouder in de gemeente Leeuwarden) uit 99.603 inwoners. Om met 95 procent betrouwbaarheid uitspraken te kunnen doen over de hele populatie, zijn 383 respondenten nodig. Met 383 respondenten kan met grote zekerheid worden gezegd dat de resultaten uit de enquête gelden voor de gehele populatie. Om dit te bereiken zijn 4.000 brieven verstuurd naar inwoners.

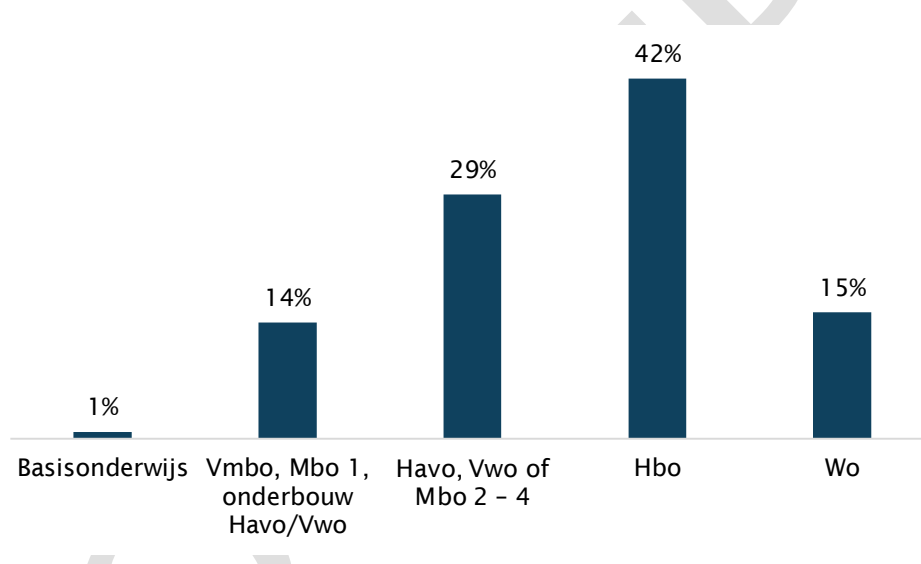
Uiteindelijk hebben 493 inwoners meegedaan aan de enquête. Dit betekent dat de gewenste steekproef is gehaald en er met 95 procent betrouwbaarheid uitspraken kunnen worden gedaan over de populatie. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met de steekproefverdeling en de inwoners die wel/niet hebben gereageerd. Over het algemeen is de reactie hoger onder hoger opgeleiden, ouderen en vrouwen.

2 Achtergrond kenmerken

Er zijn 493 inwoners die hebben meegedaan aan het onderzoek. Hiervan heeft 78 procent (N = 384) de enquête ingevuld in het Nederlands en 22 procent (N = 109) heeft de enquête in het Fries ingevuld. Om te bepalen wie de inwoners zijn die hebben meegedaan aan het onderzoek, wordt gekeken naar de achtergrondkenmerken.

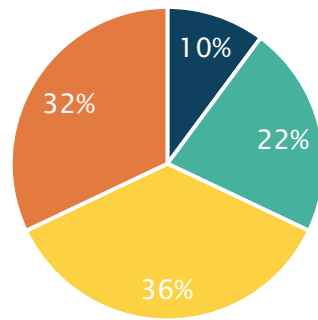
2.1 Persoonskenmerken

Van de 493 inwoners heeft het grootste deel een Hbo opleiding (42 procent; N = 208). Daarnaast is er ook een klein deel met een Wo opleiding (15 procent; N = 73). Bijna een derde (29 procent; N = 141) van de inwoners heeft een Havo, Vwo, of Mbo niveau 2 of hoger afgerond.

Figuur 1. Leeftijd inwoners die hebben meegedaan aan het onderzoek; N = 493. Bron: Partoer 2019.

Ongeveer een derde (32 procent; N = 158) van de inwoners is jonger dan 50 jaar. De meeste inwoners die aan het onderzoek hebben meegedaan zijn ouder dan 50 jaar (68 procent; N = 335). Van de 493 inwoners woont 70 procent in de stad Leeuwarden en 30 procent woont in een dorp in de gemeente Leeuwarden.

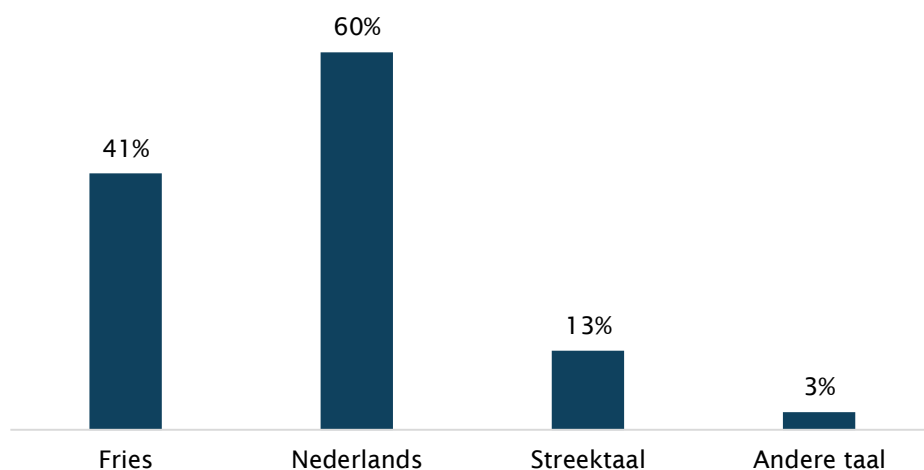

- Onder de 30 jaar
- 30 tot en met 49 jaar
- 50 tot en met 64 jaar
- 65 jaar en ouder

Figuur 2. Leeftijd inwoners die hebben meegedaan aan het onderzoek; N = 493. Bron: Partoer 2019.

2.2 Taalkundige kenmerken

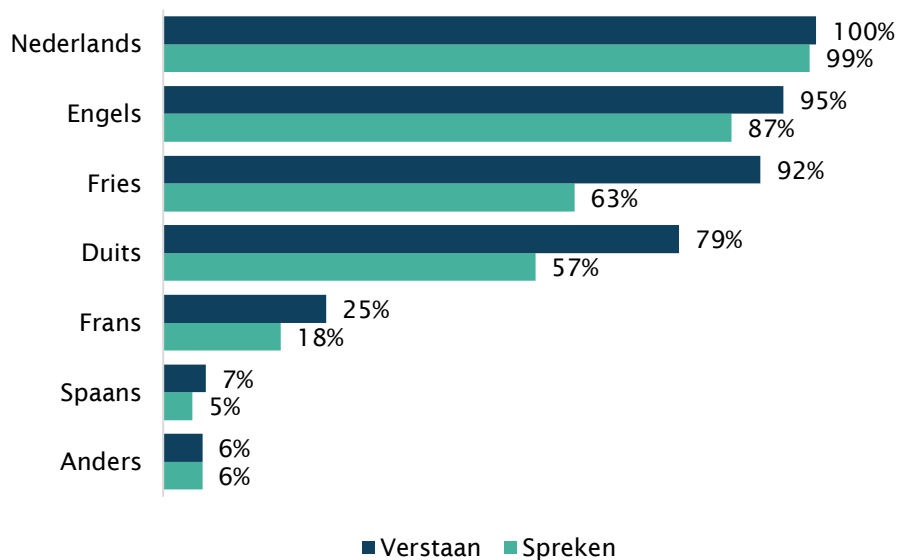
Inwoners is gevraagd in welke taal ze zijn opgevoed. Een groot deel van de inwoners is opgevoed in het Nederlands (60 procent; N = 296). Daarnaast is iets meer dan twee vijfde opgevoed in het Fries (41 procent; N = 201). Ook een streektaal of het stads komt bij een aantal inwoners voor. Bij een andere taal worden verschillende talen aangegeven; bijvoorbeeld het Duits (twee inwoners), Engels (twee inwoners), Papiaments (een inwoners) en Vietnamees (een inwoners). Er zijn een aantal inwoners die in meerdere talen zijn opgevoed, daarom telt het totale aantal niet op tot 100 procent.

Figuur 3. In welke taal inwoners zijn opgevoed; N = 493. Bron: Partoer 2019.

Op een inwoner na, verstaat iedereen Nederlands. Engels is daarna de taal die door de meeste inwoners wordt verstaan (95 procent; N = 467). Er zijn 451 inwoners (92 procent) die het Fries verstaan. Ook zijn er nog een aantal (26 inwoners) die een andere taal verstaan. Hierbij wordt een Scandinavische taal door meerdere inwoners genoemd (drie keer Deens, drie keer Zweeds en een keer Noors). Ook Russisch wordt door drie inwoners genoemd en Bahasa Indonesia wordt door twee inwoners genoemd.

Dat iemand een taal verstaat, hoeft niet te betekenen dat iemand een taal spreekt. Er zijn vier inwoners die geen Nederlands spreken. Fries wordt door een groot deel van de inwoners wel gesproken (63 procent; N = 308). Net als bij het verstaan, zijn er iets meer inwoners die Engels spreken (87 procent; N = 430). Bij de overige talen worden wederom de Scandinavische talen, het Russisch en Bahasa Indonesia genoemd. Ook wordt het Liwwadders/Leewaddes genoemd door een aantal inwoners (N = 6).

Figuur 4. De taal die inwoners verstaan en spreken; N = 493. Bron: Partoer 2019.

De meeste inwoners kunnen zich het beste in het Nederlands uitten (67 procent; N = 330). Iets meer dan een kwart kan zich het beste in het Fries uitten (28 procent; N = 136). Drie inwoners geven aan dat ze zich zowel in het Nederlands als in het Fries goed kunnen uitten en daarnaast zijn er ook drie inwoners die zich het beste in het Liwwadders/Leewaddes kunnen uitten.

CONCEPT

3 Resultaten enquête

Er wordt allereerst gekeken naar de beheersing van de Friese taal onder inwoners van gemeente Leeuwarden. Daarna wordt gekeken hoe zij de Friese identiteit van de gemeente ervaren. Vinden zij dat de gemeente een Friese uitstraling heeft of juist niet? En wat vinden zij dat de gemeente moet doen? Waar mogelijk en waar het interessant is, wordt er onderscheid gemaakt tussen de stad Leeuwarden en de dorpen in de gemeente.

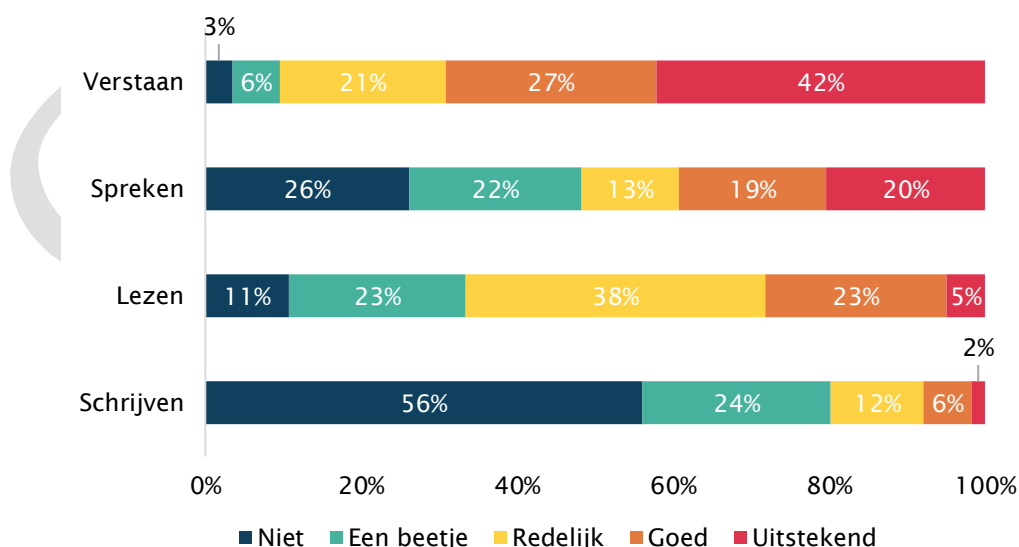
3.1 Bekendheid met de Friese taal

Dat iemand in Friesland woont, hoeft niet te betekenen dat hij/zij Fries spreekt, schrijft of leest. Daarom is gevraagd in welke mate inwoners bekend zijn met de Friese taal.

Bekendheid Friese taal in de stad

De mate waarin inwoners bekend zijn met de Friese taal, is afhankelijk van de locatie waar ze wonen. Over het algemeen is het Fries minder sterk onder inwoners in de stad Leeuwarden, dan in de omliggende dorpen. De aanwezigheid van het stads kan hier ook invloed op hebben. In de stad Leeuwarden verstaat bijna 70 procent (69 procent; N = 166) de Friese taal goed tot uitstekend. Slechts een klein deel (3 procent; N = 12) verstaat helemaal geen Fries. Het zelf actief gebruiken van de taal (spreken en schrijven) en het lezen in het Fries zijn minder goed ontwikkeld. Zeker het schrijven in het Fries kan iets meer dan de helft van de inwoners (56 procent; N = 193) niet.

Slechts een klein deel van de inwoners spreekt nagenoeg alleen maar Fries (1 procent; N = 4). Van de 344 geeft 22 procent (N = 74) aan elke dag Fries te spreken. Meer dan een kwart (27 procent; N = 93) spreekt nooit Fries. Een klein deel van de inwoners leest regelmatig Fries: 8 procent (N = 28) leest elke dag in het Fries. De meeste inwoners lezen nooit in het Fries (29 procent; N = 98) of maandelijks (24 procent; N = 81). Slechts een klein deel schrijft in het Fries: 5 procent (N = 17) doet dit dagelijks en 4 procent (N = 14) een paar keer per week.

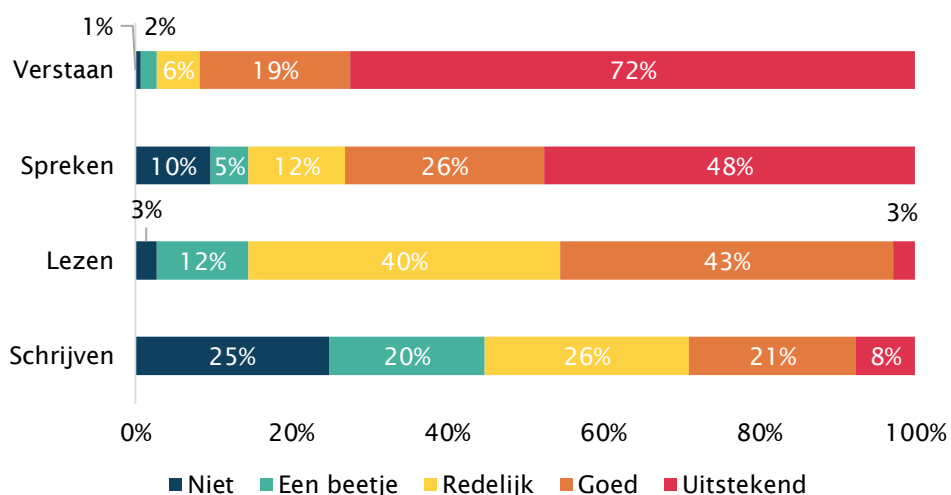

Figuur 5. Mate waarin inwoners de Friese taal kunnen verstaan, spreken, lezen en schrijven in de stad Leeuwarden; N = 344. Bron: Partoer 2019.

Bekendheid Friese taal in de dorpen

In de dorpen in de gemeente Leeuwarden is het gebruik van de Friese taal meer ontwikkeld dan in de stad. Van de 145 inwoners geeft 91 procent (N = 133) aan dat ze Fries goed tot uitstekend kunnen verstaan. Slechts een inwoners geeft aan geen Fries te kunnen verstaan. Daarnaast spreekt 74 procent (N = 106) van de inwoners goed tot uitstekend Fries. In de stad Leeuwarden ligt dit met 39 procent (N = 135) lager. Net als in de stad ligt het aandeel inwoners dat goed Fries kan lezen en schrijven lager dan het Fries verstaan. Van de 145 inwoners van de dorpen kan 46 procent (N = 66) goed tot uitstekend Friese lezen tegenover 28 procent (N = 97) van de inwoners die in de stad wonen.

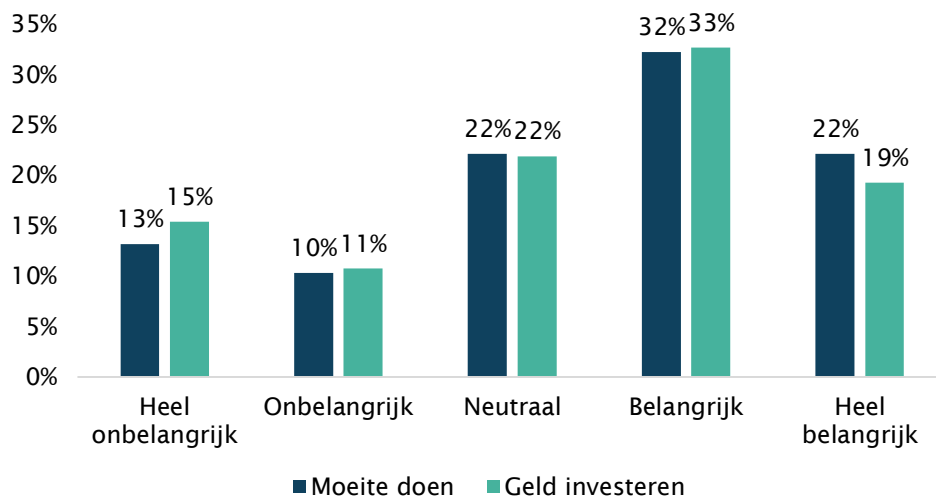
De meeste inwoners spreken geregeld Fries in het dagelijks leven. Van de 145 inwoners van de dorpen spreekt 19 procent (N = 28) nagenoeg alleen Fries en 46 procent (N = 67) spreekt elke dag Fries. In de stad Leeuwarden ligt dit anders. In de dorpen geeft 8 procent (N = 11) aan nooit Fries te spreken in het dagelijks leven; in de stad ligt dit met 27 procent een stuk hoger. Lezen en schrijven komt minder vaak voor. 21 procent (N = 31) geeft aan elke dag Fries te lezen en iets meer dan een kwart (26 procent; N = 37) leest een paar keer per week in het Fries. Schrijven komt nog iets minder vaak voor: 20 procent (N = 29) schrijft dagelijks in het Fries en 14 procent (N = 20) een paar keer per week.

Figuur 6. Mate waarin inwoners de Friese taal kunnen verstaan, spreken, lezen en schrijven in de dorpen in de gemeente Leeuwarden; N=145. Bron: Partoer 2019.

3.2 Inzet gemeente

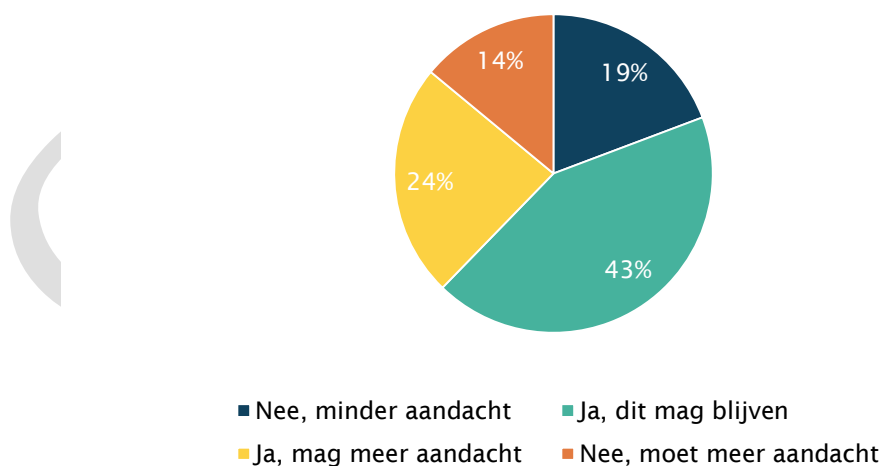
Inwoners vinden het ongeveer even belangrijk dat de gemeente Leeuwarden moeite doet voor de Friese taal als dat ze geld investeert in de Friese taal. Van de 493 inwoners vindt 54 procent (N = 268) het belangrijk tot zeer belangrijk dat de gemeente moeite doet voor de Friese taal en 52 procent (N = 256) vindt het belangrijk tot zeer belangrijk dat er geld wordt geïnvesteerd in de Friese taal. Een deel van de inwoners vindt het echter heel onbelangrijk: 13 procent (N = 65) vindt het helemaal niet belangrijk dat er moeite wordt gedaan voor de Friese taal en 15 procent (N = 76) vindt het heel onbelangrijk dat er geld wordt geïnvesteerd in de Friese taal.

Figuur 7. Mate waarin moeite doen en geld investeren door de gemeente voor de Friese taal als belangrijk wordt gevonden; N = 493. Bron: Partoer 2019.

Inwoners is gevraagd of de gemeente op dit moment genoeg aandacht besteed aan het Fries. Het grootste deel (43 procent; N = 212) van de inwoners vindt dat er genoeg aandacht wordt besteed aan het Fries en dat dit ook zo mag blijven. Bijna een kwart (24 procent; N = 117) vindt het voldoende, maar vindt dat er wel meer aandacht aan mag worden besteed.

Quote inwoner: 'Afkomstig uit de Randstad ben ik van begin af aan getroffen door het (directe) karakter van het Frysk. Je proeft in de taal de historie van de provincie en de mensen die er wonen. Koester dat!'

Figuur 8. Mate waarin inwoners vinden dat er genoeg aandacht aan de Friese taal wordt besteed; N = 493. Bron: Partoer 2019.

Quote inwoner: *‘Ook regionale dialecten zijn belangrijk en kennen een uniek karakter. Zij zijn wezenlijk anders dan doorsnee Fries en kennen ook unieke woorden.’*

Iets meer dan twee vijfde (43 procent; N = 213) vindt het onbelangrijk tot heel onbelangrijk dat er naast het Fries ook aandacht wordt besteed aan het Liwwadders/Leewaddes. Een vijfde (N = 99) geeft aan het wel (heel) belangrijk te vinden. Hiervan komt 72 procent (N = 71) uit de stad Leeuwarden.

Ruwweg willen inwoners het Liwwadders/Leewaddes behouden om twee belangrijke redenen. De eerste reden is dat ze vinden dat inwoners hun eigen taal moeten kunnen spreken en zich moeten kunnen uitdrukken in de taal waarbij zij zich prettig voelen. Er zijn 42 inwoners die dit aangeven: *‘Een taal hoort bij je leefomgeving. Doordat je je kunt uitdrukken in de taal waarin de mensen zich het gemakkelijkst en duidelijkst kunnen uitdrukken, voelen de meesten zich meer op hun gemak.’* En: *‘Het is een belangrijk onderdeel van het oorspronkelijke stadsleven en het verdient te blijven. De mensen die het nu spreken verdienen het dat ze begrepen worden in hun eigen taal. Ik vind het bovendien een geweldige taal, omdat het veel humor in zich heeft.’*

De tweede belangrijke reden is de identiteit, cultuur en taal. Inwoners willen graag dat dit behouden blijft: *‘Ek it Liwwadders makket diel út fan ús wrâld, dat ferlieze makket de wrâld in stik earmer. Oft it fuort is, krij je it net werom. Dat soe sonde wêze.’*

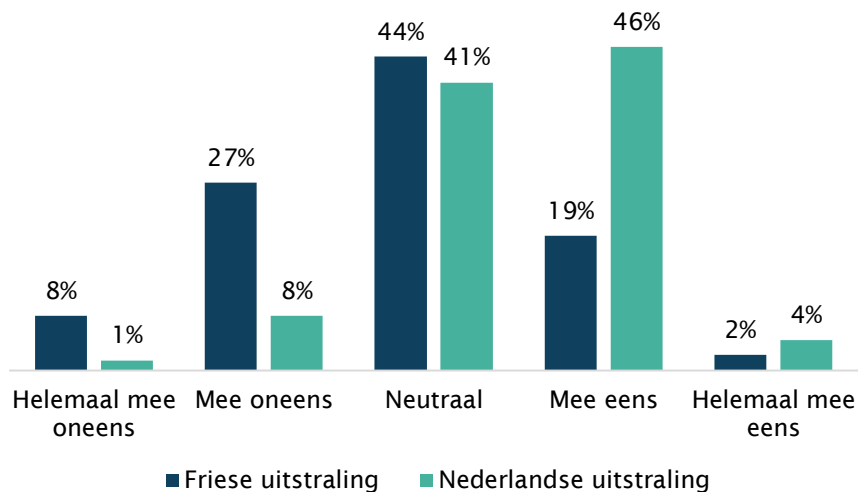
Een van de belangrijkste redenen om het Liwwadders/Leewaddes niet te behouden, is dat het geen taal is; 75 inwoners geven dit aan. Hierbij wordt ook aangegeven dat het geen mooi dialect is en dat het asociaal is: *‘Is geen voertaal in de dagelijkse omgang. Het klinkt ook niet netjes.’* En: *‘It is gjin tael mar in spraekgebek.’*

Daarnaast zijn er ook inwoners die vinden dat de tijd en het geld beter kan worden geïnvesteerd in andere zaken. Hierbij geven 27 inwoners aan dat er meer aandacht besteed mag worden aan het Nederlands, zes inwoners geven aan dat er meer aandacht mag zijn voor het Fries en twee geven meer maatschappelijk zaken aan als zorg. Bovendien vinden 11 inwoners dat er dan naast aandacht voor het Liwwadders/Leewaddes ook aandacht moet zijn voor andere talen en dialecten. Zij vinden dat er een grens moet worden getrokken.

21 inwoners vinden dat het Liwwadders/Leewaddes via de cultuur/straat moet worden doorgegeven en niet via de overheid. Het moet op een natuurlijke manier blijven bestaan en via kinderen/vrienden worden doorgegeven.

3.3 Uitstraling gemeente

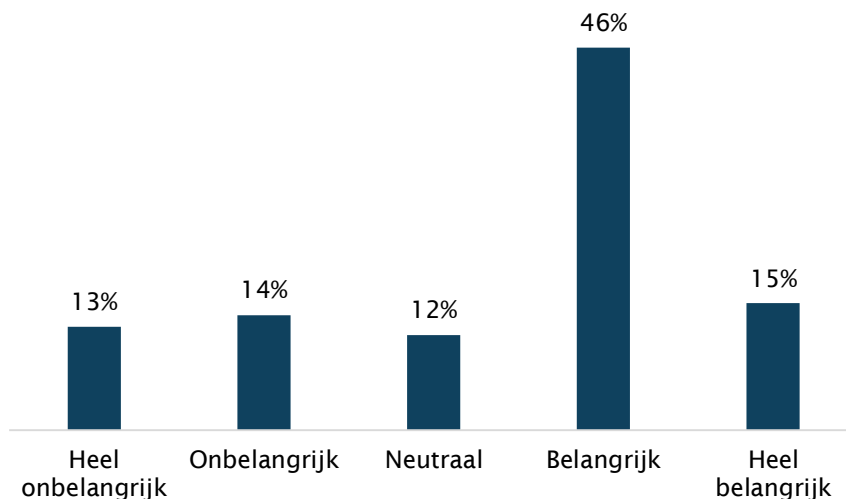
Inwoners vinden dat de gemeente Leeuwarden meer een Nederlandse uitstraling heeft dan een Friese uitstraling. Van de 493 inwoners geeft 21 procent (N = 105) aan het (helemaal) eens te zijn met de stelling dat de gemeente Leeuwarden een Friese uitstraling heeft. Er zijn meer inwoners die vinden dat de gemeente een Nederlandse uitstraling heeft (50 procent; N = 247). Er is geen verschil tussen wat inwoners van de stad Leeuwarden vinden en inwoners in de omliggende dorpen.

*Figuur 9. Oordeel of de gemeente een Friese of Nederlandse uitstraling heeft; N = 493.
Bron: Partoer 2019.*

De meeste inwoners (65 procent; N = 320) antwoorden neutraal op de vraag of de gemeente Leeuwarden ook een goed voorbeeld geeft aan andere organisaties als het gaat om het gebruik van de Friese taal. Van de 493 inwoners vindt 17 procent (N = 85) dat de gemeente Leeuwarden een goed voorbeeld geeft aan andere organisaties en 18 procent (N = 88) vindt dit (helemaal) niet.

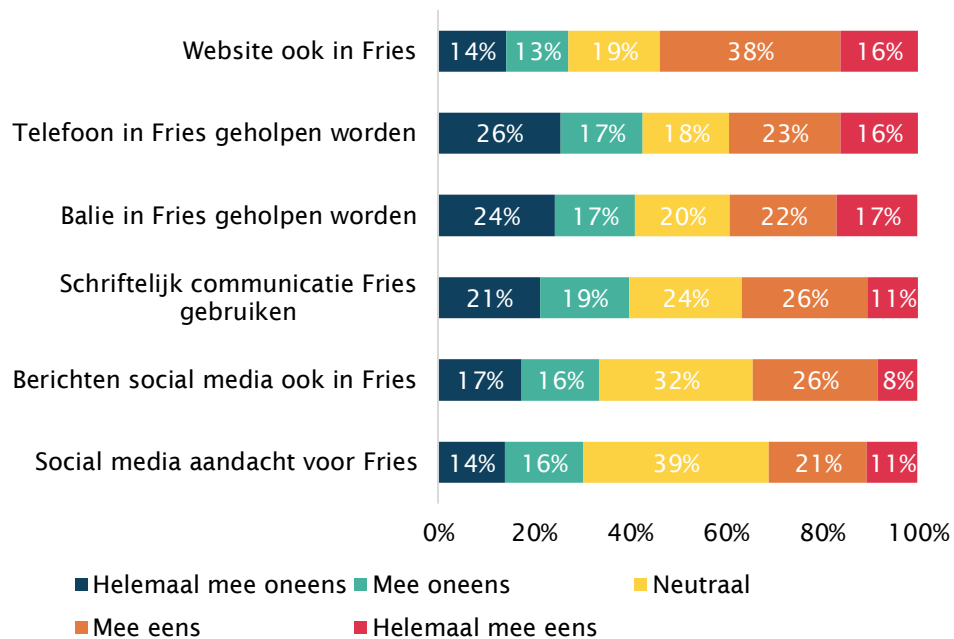
Bijna tweede derde (61 procent; N = 305) van de inwoners vindt het (heel) belangrijk dat er taalcursussen Fries worden aangeboden aan medewerkers van de gemeente die geen Fries verstaan of spreken. Iets meer dan een kwart (27 procent; N = 131) vindt dit (heel) onbelangrijk.

Figuur 10. Mate waarin het belangrijk wordt gevonden dat medewerkers van de gemeente die geen Fries verstaan of spreken een taalcursus Fries krijgen aangeboden; N = 493. Bron: Partoer 2019.

3.4 Manier van communiceren en informeren

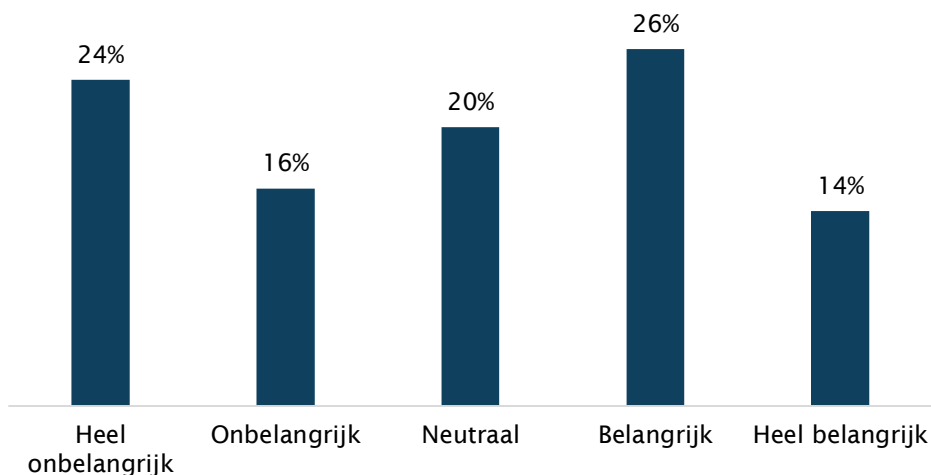
Inwoners is gevraagd over de manier van communiceren en informeren. Wat ze het meest belangrijk vinden, is dat de website van de gemeente Leeuwarden naast het Nederlands ook in het Fries wordt aangeboden. Meer dan de helft (54 procent; N = 265) van de inwoners geeft dit aan. Wat ze daarna vooral belangrijk vinden, is dat ze in het Fries worden geholpen aan de telefoon en aan de balie; voor de telefoon geeft 39 procent (N = 194) dit aan en voor ondersteuning bij de balie geeft ook 39 procent (N = 193) dit aan. Er zijn echter iets meer inwoners die dit (helemaal) niet belangrijk vinden. Wat het minst belangrijk wordt gevonden, is de aandacht voor het Fries op social media.

Figuur 11. Oordeel over de verschillende manieren van communiceren door de gemeente Leeuwarden; N = 493. Bron: Partoer 2019.

De mening over plaatsnaamborden is verdeeld. Twee vijfde (N = 198) van de inwoners vindt het (heel) belangrijk dat plaatsnaamborden in het Fries worden weergegeven. Evenveel inwoners (40 procent; N = 195) vinden dit echter (heel) onbelangrijk. Voor een vijfde (N = 100) van de inwoners maakt het niet uit.

Quote inwoner: '2018 was hierin heel teleurstellend. Ik vraag me af wie de social media content hiervoor heeft bedacht. Er was informatie gepost alleen in het Fries of evenementen puur in het Fries. Niet heel slim aangezien het Culturele Hoofdstad van EUROPA en niet van Friesland was.'

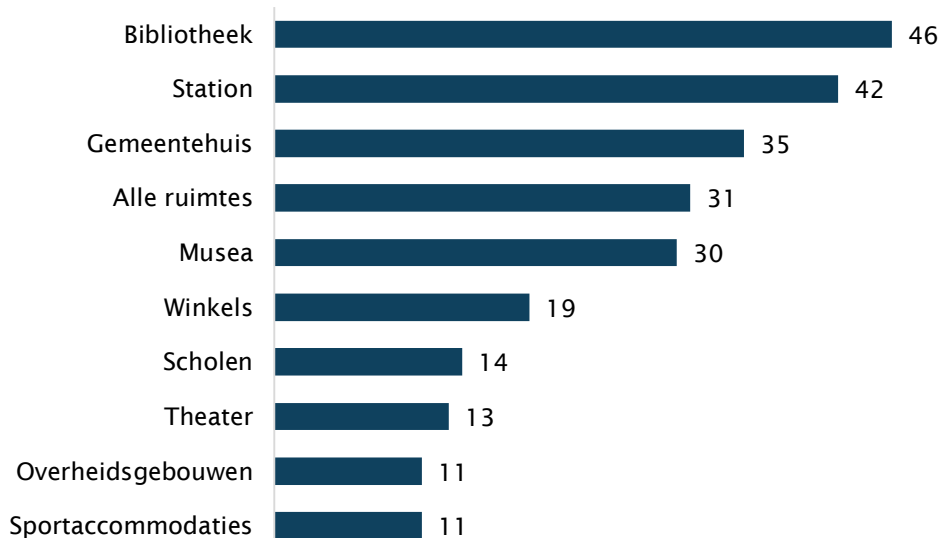

Figuur 12. Mate waarin het belangrijk wordt gevonden dat plaatsnaamborden in het Fries zijn; N = 493. Bron: Partoer 2019.

Informatieborden voor kunst- en natuurmonumenten mogen voor 43 procent (N = 210) van de inwoners naast het Nederlands ook in het Fries zijn. Ongeveer een derde (34 procent; N = 170) geeft aan dat dit niet hoeft.

Van de 493 inwoners geeft 39 procent (N = 190) aan dat er in openbare ruimtes niet meer Fries gebruikt hoeft te worden. Ongeveer evenveel inwoners (39 procent; N = 191) geven echter aan dat ze wel meer Fries willen zien in openbare ruimtes.

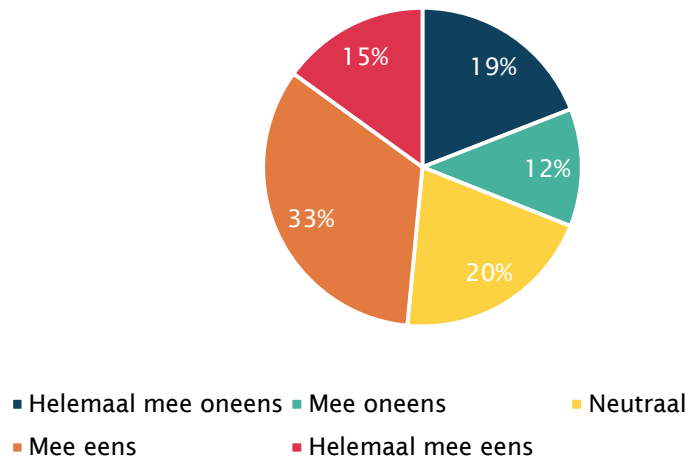
Waar inwoners vooral aan denken bij openbare ruimtes zijn bibliotheken (N = 46), stations en het openbaar vervoer (N = 42) en musea (N = 30). Het gemeentehuis (N = 35), het provinciehuis (N = 2) en andere overheidsinstellingen (N = 11) worden ook genoemd door de inwoners.

Figuur 13. Top tien genoemde openbare ruimtes om het Fries te gebruiken; N = 191. Bron: Partoer 2019.

3.5 Stimuleren van de Friese taal

Iets minder dan de helft van de inwoners (48 procent; N = 239) vindt dat de gemeente Leeuwarden het gebruik van het Fries in dorpen en in de stad Leeuwarden moet stimuleren. Bijna een derde (31 procent; N = 153) is het hier niet mee eens. In de stad Leeuwarden vinden meer inwoners (39 procent; N = 135) dat de gemeente het gebruik van het Fries niet hoeft te stimuleren. Evenveel inwoners (39 procent; N = 133) van de stad Leeuwarden vinden dat het juist wel gestimuleerd moet worden.

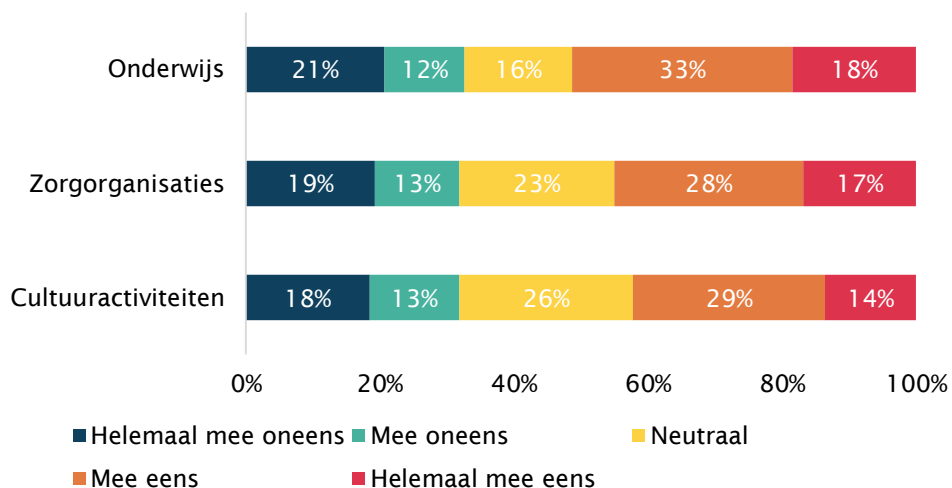

Figuur 14. Mate waarin inwoners vinden dat de gemeente Leeuwarden het gebruik van de Friese taal in de dorpen en de stad in de gemeente moet stimuleren; N = 493. Bron: Partoer 2019.

De gemeente Leeuwarden kan het gebruik van de Friese taal ook stimuleren op verschillende plekken. Inwoners vinden het vooral belangrijk dat het gebruik van de Friese taal wordt gestimuleerd binnen het onderwijs. Van de 493 inwoners is iets meer dan de helft (51 procent; N = 253) het (helemaal) eens met het de stelling dat de gemeente het onderwijs moet stimuleren om meer gebruik te maken van de Friese taal. Een derde (33 procent; N = 161) is het hier echter (helemaal) mee oneens. Voor zorgorganisatie en cultuuractiviteiten geldt dat ongeveer evenveel inwoners vinden dat de gemeente het gebruik van de Friese taal moet stimuleren; 45 procent (N = 222) vindt dat de gemeente Fries bij zorgorganisaties moet stimuleren en 43 procent (N = 208) vindt dat de gemeente Fries bij cultuuractiviteiten moet stimuleren.

Quote inwoner: 'Ek yn sykenhûzen en soarchsentra is it hiel wichtich dat dokters, fersoargers ensf. it Frysk goed ferstean/prate.'

Over het algemeen vindt een iets kleiner deel van de inwoners van de stad Leeuwarden dat het gebruik van de Friese taal gestimuleerd moet worden bij verschillende organisaties: 44 procent (N = 150) vindt dat het Fries moet worden gestimuleerd binnen het onderwijs, 38 procent (N = 130) vindt dat het gestimuleerd moet worden bij zorgorganisaties en 36 procent (N = 122) vindt dat de gemeente het gebruik van het Fries bij cultuuractiviteiten moet stimuleren.

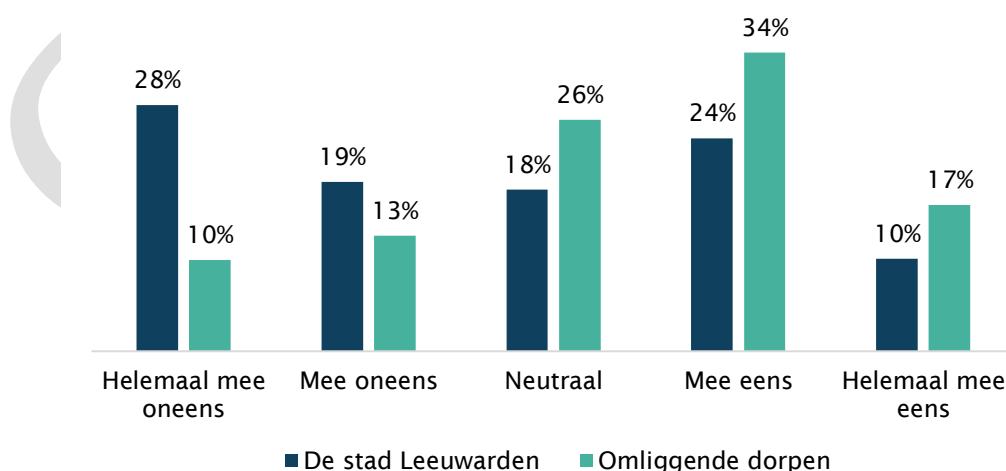

Figuur 15. Mate waarin inwoners vinden dat de gemeente Leeuwarden het gebruik van de Friese taal moet stimuleren; N = 493. Bron: Partoer 2019.

3.6 Nieuwe inwoners

Er zijn ongeveer evenveel inwoners die vinden dat nieuwe inwoners een taal cursus Fries aangeboden moeten krijgen om het Fries te leren verstaan als er inwoners zijn die dit niet vinden. Twee vijfde (40 procent; N = 199) vindt dat nieuwe inwoners geen cursus aangeboden hoeven te krijgen en 39 procent (N = 193) vindt dat nieuwe inwoners wel een cursus aangeboden moeten krijgen om de Friese taal te leren verstaan.

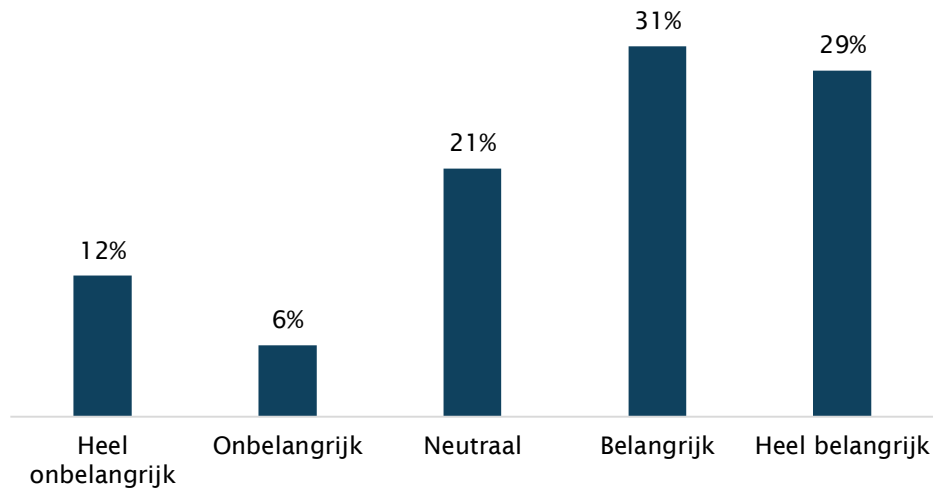
Er bestaat een verschil tussen inwoners van de stad Leeuwarden en inwoners van de dorpen in de gemeente. In de stad Leeuwarden is 47 procent (N = 162) het (helemaal) oneens met de stelling tegenover 23 procent (N = 34) van de inwoners in de dorpen. In de dorpen vinden meer inwoners dat de gemeente nieuwe inwoners een cursus Fries aan moeten bieden: 51 procent (N = 73) van de inwoners in de dorpen tegenover 34 procent (N = 119) in de stad Leeuwarden.

Figuur 16. Mate waarin inwoners vinden dat de gemeente Leeuwarden nieuwe inwoners een cursus Fries aan moet bieden. Stad: N = 344, dorpen: N = 145). Bron: Partoer 2019.

3.7 Toekomst Friese taal

Voor de meeste inwoners van de gemeente Leeuwarden is het belangrijk dat de Friese taal wordt doorgegeven aan de toekomstige generatie; 60 procent (N = 300) van de inwoners vindt dit belangrijk tot heel belangrijk.

Inwoners konden aangeven waarom ze het onbelangrijk vinden dat de Friese taal wordt doorgegeven aan de toekomstige generatie. De meeste inwoners geven aan dat de Friese taal een belemmering kan vormen voor het ontwikkelen van de Nederlandse taal: *'Ik ben geen Fries maar wereldburger. Friese taal zie ik als onderdeel van de folklore. Grappig, maar mag wat mij betreft uitsterven. Het maakt dat mensen naar binnen gericht zijn, gericht op alleen de eigen club/provincie. Daarbuiten heb je er niets aan. Ik heb Friestalige collega's die niet eens fatsoenlijk Nederlands spreken/schrijven. Besteed geld liever aan zaken die er wel toe doen! Dus geen geld verspillen aan bv Friestalige plaatsnaamborden, is ook nog eens zeer ongestvrij t.o.v. bezoekers.'*

Daarnaast zijn er ook een aantal inwoners die aangeven dat Friesland zeer klein is en dat de taal dus maar beperkt bruikbaar is. Het ontwikkelen van een andere taal wordt belangrijker gevonden, omdat dit internationaal bruikbaar is. Fries is volgens de inwoners te beperkend: *'Ze kunnen deze taal niet verder dan de Friese grenzen gebruiken. Ik heb liever dat ieder kind goed Engels leert.'*

Quote inwoner: 'Het voegt niets toe aan communiceren met elkaar. Integendeel. Het maakt het leven duur en ingewikkeld, bv wegbewijzing.'

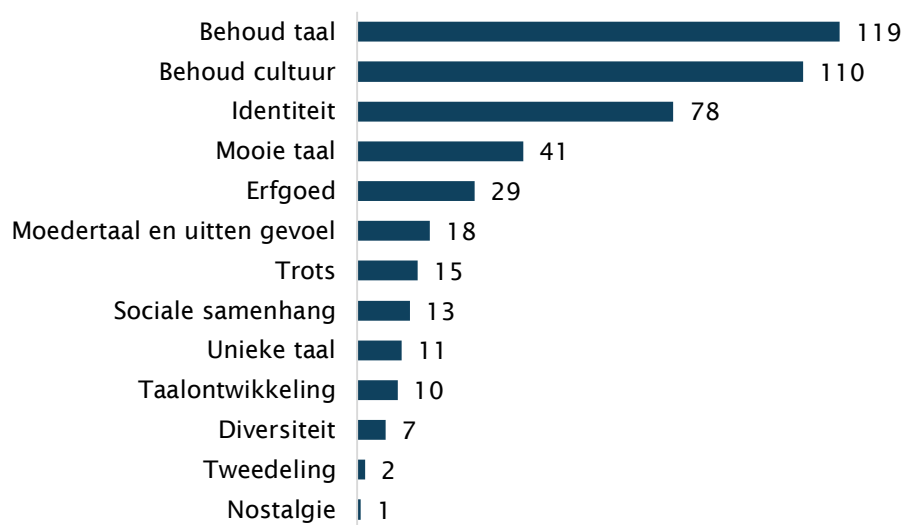
Figuur 17. Redenen waarom de Friese taal niet aan toekomstige generaties hoeft te worden doorgegeven; N = 89. Bron: Partoer 2019.

De 300 inwoners die hebben aangegeven het belangrijk tot heel belangrijk te vinden dat de Friese taal wordt doorgegeven aan de toekomstige generatie hebben voor een groot deel ook aangegeven waarom ze dit vinden. Hierbij is het behoud van de taal de belangrijkste reden. Het behoud van de cultuur hangt hiermee samen. Voor veel inwoners hoort de taal bij de Friese cultuur: *‘Als een taal niet meer aan de volgende generatie wordt doorgegeven sterft hij uit. En taal, identiteit, en cultuur vormen een onlosmakelijke eenheid, dus als de taal verloren gaat ook de cultuur teloor en daarmee verliezen de Friezen hun eigen identiteit.’* En: *‘De Friese taal is onderdeel van de Friese cultuur. Dat er bijvoorbeeld zoveel woorden zijn voor soorten regen geeft aan dat het weer van oudsher een grote rol speelde in het leven van de Friezen.’*

Ook is het voor veel inwoners de taal waar ze zich goed in kunnen uitdrukken. Ze vinden het een mooie taal, het is hun moedertaal en vaak vinden inwoners het een rijkere taal: *‘Prachtige woordenschat, veel nuances en uitdrukkingen die er bv. in het Nederlands niet zijn. Bovendien zit er een hele cultuur achter.’* En: *‘It is myn memme taal. Ik fyn it ek in machtig moaie taal.’*

Quote inwoner: *‘Onze Nederlandse taal verandert ook al naar Engels. Laat het Fries a.u.b. blijven bestaan.’*

Daarnaast geeft de Friese taal voor een deel van de inwoners ook een gevoel van trots. Ze zijn trots op de unieke taal die er gesproken wordt in Friesland. Hierbij komt de identiteit van de Friese inwoners ook naar voren en vinden ze het onderdeel van de cultuur. Hierdoor ontstaat ook een gevoel van sociale samenhang.

Figuur 18. Redenen waarom de Friese taal wel doorgegeven moet worden aan toekomstige generaties; N = 300. Bron: Partoer 2019.

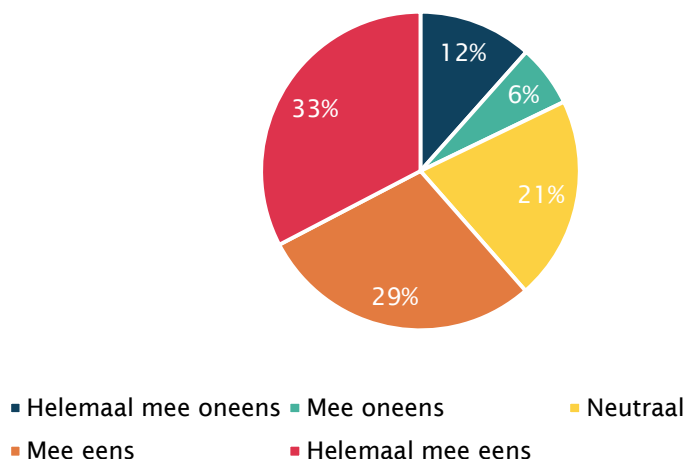
Er zijn 310 inwoners die (klein)kinderen hebben. Hiervan zijn er 103 die de Friese taal niet doorgeven: *‘Mijn kinderen zijn wel in Friesland opgegroeid en opgevoed, maar vrijwel volledig Nederlandstalig. Als (jong) volwassenen zijn ze weer uitgezwermd naar woonplaatsen buiten Friesland. Kleinkinderen groeien dus geheel met Nederlands op.’* En: *‘Mijn zoon spreekt ABN net als zijn vader. Hij vindt fries en Leeuwarders boers klinken.’*

Er zijn ook (groot)ouders die de Friese taal wel doorgeven aan hun (klein)kinderen. De meeste (N = 100) doen dit vooral door Fries te spreken: *‘Door in het Fries tegen haar te praten. Zodat ze mij Mem noemt en zodat wij in het Fries met elkaar kunnen praten later als ze kan praten. Friese boekjes voorlezen. Pake en beppe (mijn ouders) praten ook Fries met haar.’*

Daarnaast zijn er ook 38 inwoners die aangeven dat ze Friese verhaaltjes voorlezen aan de kinderen, schrijven zeven inwoners in het Fries en sturen vijf Friese berichtjes. Bij een aantal wordt de Friese taal vooral doorgegeven via school (N = 10) of via familie/vrienden die Fries spreken (N = 3).

Quote inwoner: *‘Foarlêse, sjonge en skriuwe yn 't Frysk.Grutsk wêse meie op hun taal en dúdlik meitsje dat 't lykweardich is oan 't Nederlânsk.Gjin striid meitsje yn 't brûken fan 't Frysk, mar respekt foar eltse taal.’*

Ongeveer twee derde (62 procent; N = 303) van de inwoners hecht er wel waarde aan dat het Fries over honderd jaar nog bestaat. Bijna een vijfde (18 procent; N = 88) hecht er geen waarde aan.

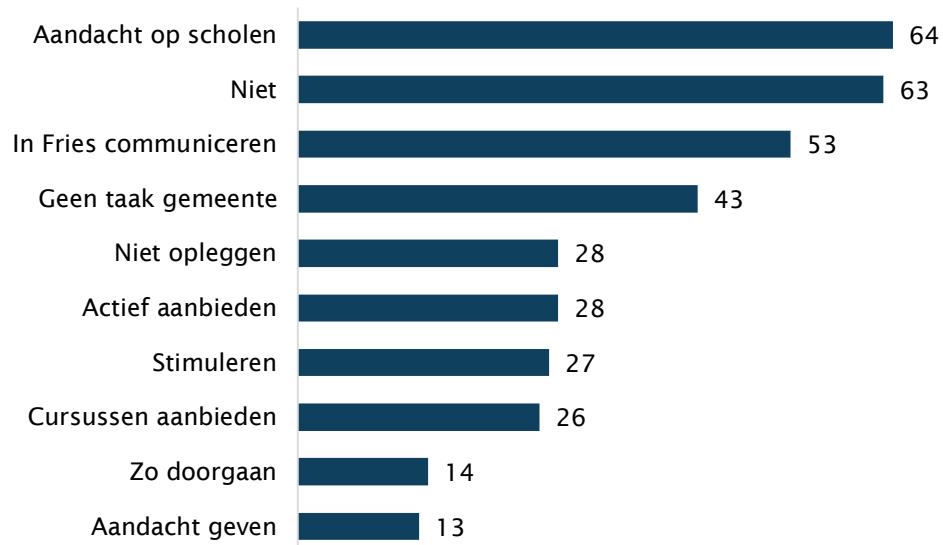
Figuur 19. Mate waarin inwoners waarde hechten aan het feit dat het Fries over 100 jaar nog bestaat; N = 493. Bron: Partoer 2019.

Er is aan inwoners gevraagd wat zij denken dat de gemeente Leeuwarden kan doen in het behoud van de Friese taal. Een groot deel van de inwoners (N = 43) vindt dit geen taak van de gemeente of vindt dat er geen aandacht aan besteed moet worden (N = 63). Er zijn 28 inwoners die vinden dat het Fries niet moet worden opgelegd: *'Door het als taal te respecteren en degene die het gebruiken het juiste fries te laten spreken. Geen verplichting tot gebruik. Hoeft geen voertaal te worden. We leven ten slotte in Nederland. Geen plaatsnamen veranderen in het fries!'* En: *'Hier moet je geen wedstrijd van willen maken. Het gebeurt of het gebeurt niet. Wellicht is het NL ook weg en spreken we allemaal Engels. Ook prima!'*

Quote inwoner: *'Voor mij was het juist een reden om mij te vestigen in Leeuwarden, omdat de voertaal in deze gemeente primair Nederlands is, in plaats van Fries. Ik voel mij als Nederlander niet thuis op een plek waar primair in het Fries wordt gesproken.'*

De inwoners die wel vinden dat er aandacht aan besteed moet worden door de gemeente geven veelal aan dat er meer aandacht moet komen voor het Fries op scholen en dat de gemeente dit moet stimuleren (N = 64). Daarnaast zijn er 53 inwoners die vinden dat de gemeente zelf meer in het Fries moet communiceren en meer een Friese uitstraling moet hebben: *'In het Fries blijven communiceren, de gelegenheid geven om Fries te spreken, maar het nergens verplichten.'* En: *'Taalcursussen aanbieden aan medewerkers. De 'klanten' van de gemeente in het Fries kunnen aanspreken.'*

Quote inwoner: 'Ik fyn it moai hoe it oanpakt is yn de pakeergarage ûnder it Wilhelminaplein. Moaie poezie op sichtbere plakken kin noch wat mear. Wat grutter en grutsker soe moai wêze.'

Figuur 20. Wat de gemeente volgens inwoners kan doen voor het behoud van de Friese taal; N = 493. Bron: Partoer 2019.

4 Conclusies

Er zijn 493 inwoners die hebben meegedaan aan het onderzoek. Hiervan woont 70 procent in de stad Leeuwarden en 30 procent woont in een dorp in de gemeente.

Friese taal sterker in dorpen

De mate waarin inwoners bekend zijn met de Friese taal is afhankelijk van waar ze wonen. In de dorpen in gemeente Leeuwarden zijn inwoners meer bekend met de Friese taal dan in de stad Leeuwarden. In de dorpen spreekt 91 procent goed tot uitstekend de Friese taal tegenover 69 procent van de inwoners in de stad Leeuwarden. Ook spreekt 39 procent van de inwoners in de stad Leeuwarden goed tot uitstekend Fries tegenover bijna driekwart (74 procent) van de inwoners in de dorpen in Friesland.

Lezen en schrijven vinden inwoners over het algemeen lastiger en hierin beoordelen ze zich minder positief. Ook hier geldt dat de inwoners van dorpen vaker aangeven dit goed tot uitstekend te kunnen.

In de dorpen wordt vaker gebruik gemaakt van de Friese taal. Van de 145 inwoners geeft 65 procent aan nagenoeg alleen maar Fries te spreken of elke dag Fries te spreken. In de stad Leeuwarden is dit 23 procent van de 344 inwoners. Ook hier geldt dat Fries schrijven en lezen minder intensief wordt gebruikt.

Inzet van de gemeente Leeuwarden

Ongeveer de helft van de inwoners vindt het belangrijk dat de gemeente aandacht besteed aan de Friese taal en hier ook geld in investeert. Ongeveer een vijfde van de inwoners vindt dat er minder aandacht mag worden besteed aan het Fries. De overige inwoners vinden dat er voldoende tijd aan wordt besteed en dat dit zo mag blijven of juist meer mag worden.

Een vijfde van de inwoners vindt dat er naast het Fries ook aandacht besteed moet worden aan het Liwwadders/Leewaddes. Zij vinden het vooral belangrijk dat inwoners zich kunnen uiten in de taal waar zij zich prettig bij voelen. Daarnaast vinden zij het Liwwadders/Leewaddes ook een belangrijk onderdeel van de cultuur, identiteit en taal.

Nederlandse uitstraling

De meeste inwoners vinden dat de gemeente Leeuwarden meer een Nederlandse uitstraling heeft dan een Friese uitstraling. Ze vinden niet echt dat de gemeente een voorbeeld is als het gaat om het gebruik van de Friese taal. Wel vindt 61 procent dat de gemeente nieuwe medewerkers een taal cursus Fries moeten aanbieden als zij geen Fries verstaan.

Mening verdeeld over manieren communiceren

Inwoners vinden het vooral belangrijk dat (delen) van de website in het Fries worden aangeboden. Ook wil bijna twee vijfde bij de balie en aan de telefoon worden aangesproken in het Fries. Iets meer (41 procent en 43 procent) vindt dit echter helemaal niet belangrijk.

Over Friese plaatsnaamborden zijn de meningen verdeeld. Een deel vindt dit wel belangrijk, maar een deel ook niet. Ongeveer twee vijfde van de inwoners ziet wel graag meer Fries in openbare ruimtes. Hierbij denken ze vooral aan bibliotheken, stations en musea. Overheidsgebouwen worden hier ook genoemd door inwoners.

Het stimuleren van de Friese taal

Iets minder dan de helft (48 procent) van de inwoners vindt dat de gemeente het gebruik van het Fries in de dorpen en de stad Leeuwarden moet stimuleren. Daarnaast vindt ongeveer de helft het belangrijk dat de Friese taal binnen het onderwijs wordt gestimuleerd, geeft 45 procent aan dat dit moet gebeuren bij zorgorganisaties en 43 procent bij culturele activiteiten. In de dorpen is dit iets sterker dan in de stad Leeuwarden.

Nieuwe inwoners

Er zijn ongeveer evenveel inwoners die vinden dat nieuwe inwoners een taal cursus Fries aangeboden moeten krijgen om het Fries te leren verstaan als er inwoners zijn die dit niet vinden. Er is een verschil tussen stad en dorp. In de stad Leeuwarden zijn minder inwoners die vinden dat de gemeente nieuwe inwoners een cursus Fries aan moeten bieden.

Meeste inwoners vinden behoud Friese taal belangrijk

Voor de meeste inwoners (60 procent) van de gemeente Leeuwarden is het belangrijk dat de Friese taal wordt doorgegeven aan de toekomstige generatie. Hiervoor geven ze verschillende redenen, maar de belangrijkste redenen hebben te maken met het behoud van de cultuur en identiteit van Friesland. Zij zien de Friese taal als belangrijk onderdeel van de Friese cultuur. Inwoners die het niet belangrijk vinden dat de Friese taal wordt doorgegeven aan de toekomstige generatie heeft vooral te maken met de achterstanden die kunnen ontstaan bij het ontwikkelen van het Nederlands. Bovendien vinden zij andere taalontwikkeling belangrijk, omdat Fries maar beperkt bruikbaar is.

Een deel van de inwoners vindt dat er geen aandacht besteed moet worden aan het behoud van de Friese taal of vindt dit geen taak van de gemeente. Wanneer de gemeente Leeuwarden wel een rol gaat spelen in het behoud van de Friese taal dan moet dit in elk geval geen verplichting worden, maar moet dit op een natuurlijk manier gebeuren met respect voor elkaar. Waar de gemeente wel aandacht aan kan besteden volgens een deel (N = 64) is het gebruik van Fries binnen het onderwijs. Ook mag de gemeente zelf meer doen met het Fries, meer in het Fries communiceren en meer een Friese uitstraling ontwikkelen (N = 53).

Bijlage 1: Vragenlijst

1. Welkom bij de vragenlijst over het taalbeleid in gemeente Leeuwarden. Wilt u de vragenlijst in het Nederlands of in het Fries invullen?

- Nederlands
- Fries

Bedankt voor uw interesse in het onderzoek naar het taalbeleid in gemeente Leeuwarden. Met dit onderzoek willen wij in beeld brengen wat de behoefte is van inwoners als het gaat om de Friese taal. Het doel is om een beeld te krijgen van uw voorkeur over de manier waarop gemeente Leeuwarden de Friese taal moet inzetten en hoe de communicatie moet plaatsvinden.

De gegevens die u invult, worden geheel anoniem en op groepsniveau verwerkt. De persoonsgegevens worden losgekoppeld van uw andere antwoorden. In geen geval herleiden wij de gegevens naar u als persoon.

U bent ongeveer 10 minuten bezig met het invullen van de vragenlijst. In verband met uw privacy en datalekken is het helaas niet mogelijk om terug te gaan naar een vorige vraag. Als u een vraag heeft beantwoord en naar de volgende vraag gaat, dan kunt u dus niet meer terug. Houdt u hier rekening mee. Wij willen u alvast bedanken voor uw tijd en het invullen van de vragenlijst.

Toelichtingen die u geeft op uw antwoorden, kunnen in de rapportage worden gebruikt als quote. Wij gebruiken de quotes om de resultaten te verduidelijken en meer kleuring te geven. Bij deze quotes worden geen persoonsgegevens genoemd, zodat ze niet te herleiden zijn naar u als persoon.

- Ik geef toestemming om mijn antwoorden op de vragen in deze vragenlijst mee te nemen in het onderzoek.

Algemene vragen

2. Wat is uw postcode? *Zes karakters*

We vragen naar uw postcode zodat we iets kunnen zeggen over het Friese taalgebruik in bepaalde wijken, buurten of gebieden. Uw postcode wordt enkel en alleen op groepsniveau gebruikt en wordt niet gekoppeld aan de individuele antwoorden. Uw antwoorden worden in geen geval gebruikt om te controleren wie de enquête heeft ingevuld.

.....

3. Wat is uw hoogst afgeronde opleiding?
- Basisonderwijs
 - Vmbo, Mbo niveau 1 of de onderbouw van Havo of Vwo
 - Havo, Vwo of Mbo niveau 2 - 4
 - Hbo
 - Wo
4. Wat is uw leeftijd?
- Onder de 30 jaar
 - 30 tot en met 49 jaar
 - 50 tot en met 64 jaar
 - 65 jaar en ouder
5. In welke taal bent u opgevoed?
- Meerdere antwoorden mogelijk*
- In het Fries
 - In het Nederlands
 - In een streektaal
 - Anders, namelijk...
6. Welke talen verstaat u?
- Meerdere antwoorden mogelijk*
- Fries
 - Nederlands
 - Engels
 - Duits
 - Spaans
 - Frans
 - Arabisch
 - Anders, namelijk...
7. Welke talen spreekt u?
- Meerdere antwoorden mogelijk*
- Fries
 - Nederlands
 - Engels
 - Duits
 - Spaans
 - Frans
 - Arabisch
 - Anders, namelijk...
8. In welke taal kunt u zich het beste uiten?
- Fries
 - Nederlands
 - Engels
 - Duits
 - Spaans
 - Frans
 - Arabisch
 - Anders, namelijk...

Vragen over het Fries

9. Hoe goed kunt u Fries verstaan?

- Niet
- Een beetje
- Redelijk
- Goed
- Uitstekend

10. Hoe goed kunt u Fries spreken?

- Niet → Vraag 12
- Een beetje
- Redelijk
- Goed
- Uitstekend

11. Hoe vaak spreekt u Fries in het dagelijks leven?

- Nooit
- Maandelijks
- Een keer per twee weken
- Wekelijks
- Paar keer per week
- Elke dag
- Ik spreek nagenoeg alleen Fries

12. Hoe goed kunt u Fries lezen?

- Niet → Vraag 14
- Een beetje
- Redelijk
- Goed
- Uitstekend

13. Hoe vaak leest u Fries in het dagelijks leven?

- Nooit
- Maandelijks
- Een keer per twee weken
- Wekelijks
- Paar keer per week
- Elke dag

14. Hoe goed kunt u Fries schrijven?

- Niet → Vraag 16
- Een beetje
- Redelijk
- Goed
- Uitstekend

15. Hoe vaak schrijft u in het Fries in het dagelijks leven?

- Nooit
- Maandelijks
- Een keer per twee weken
- Wekelijks
- Paar keer per week
- Elke dag

16. Waar gebruikt u het Fries passief (luisteren en lezen)?

Meerdere antwoorden mogelijk

- Op mijn werk
- Thuis
- Met familie
- Met vrienden
- Bij de (sport)vereniging
- Ik gebruik het Fries niet
- Anders, namelijk...

17. Waar gebruikt u het Fries actief (spreken en schrijven)?

Meerdere antwoorden mogelijk

- Op mijn werk
- Thuis
- Met familie
- Met vrienden
- Bij een (sport)vereniging
- Ik gebruik het Fries niet
- Anders, namelijk...

18. Vindt u het belangrijk dat de Friese taal wordt doorgegeven aan de toekomstige generatie?

- Heel onbelangrijk
- Onbelangrijk
- Neutraal
- Belangrijk
- Heel belangrijk

19. Kunt u aangeven waarom u het (on)belangrijk vindt dat de Friese taal wordt doorgegeven aan de toekomstige generatie?

.....
.....
.....

20. Heeft u (klein)kinderen?

- Ja → Ga naar vraag 21
- Nee → Ga naar vraag 22

21. Op welke manier probeert u de Friese taal door te geven aan uw (klein)kinderen?

.....
.....
.....

Vragen over de gemeente

22. Vindt u het belangrijk dat gemeente Leeuwarden moeite doet voor de Friese taal?

- Heel onbelangrijk
- Onbelangrijk
- Neutraal
- Belangrijk
- Heel belangrijk

23. Vindt u het belangrijk dat gemeente Leeuwarden geld investeert in de Friese taal?

- Heel onbelangrijk
- Onbelangrijk
- Neutraal
- Belangrijk
- Heel belangrijk

24. Vindt u dat gemeente Leeuwarden genoeg aandacht besteed aan de Friese taal?

- Nee, er moet minder aandacht worden besteed aan de Friese taal
- Ja, en dit mag zo blijven
- Ja, maar de gemeente mag nog meer aandacht besteden aan de Friese taal
- Nee, er moet nog meer aandacht worden besteed aan de Friese taal

25. Ik vind het belangrijk dat er naast het Fries ook aandacht wordt besteed aan het Liwwadders/Leewaddes

- Heel onbelangrijk
- Onbelangrijk
- Neutraal
- Belangrijk
- Heel belangrijk

26. Kunt u aangeven waarom u dit (on)belangrijk vindt?

.....

.....

.....

27. Gemeente Leeuwarden heeft een Friese uitstraling

- Helemaal mee oneens
- Mee oneens
- Neutraal
- Mee eens
- Helemaal mee eens

28. Gemeente Leeuwarden heeft een Nederlandse uitstraling

- Helemaal mee oneens
- Mee oneens
- Neutraal
- Mee eens
- Helemaal mee eens

29. Gemeente Leeuwarden geeft voor andere organisaties een goed voorbeeld als het gaat om het gebruik van de Friese taal
- Helemaal mee oneens
 - Mee oneens
 - Neutraal
 - Mee eens
 - Helemaal mee eens
30. Ik vind het belangrijk dat er taalcursussen Fries worden aangeboden aan medewerkers van de gemeente die geen Fries verstaan of spreken
- Heel onbelangrijk
 - Onbelangrijk
 - Neutraal
 - Belangrijk
 - Heel belangrijk
31. Ik vind het belangrijk dat de website van gemeente Leeuwarden naast het Nederlands ook in het Fries wordt aangeboden
- Helemaal mee oneens
 - Mee oneens
 - Neutraal
 - Mee eens
 - Helemaal mee eens
32. Op de social media van gemeente Leeuwarden mag meer aandacht worden besteed aan het Fries
- Helemaal mee oneens
 - Mee oneens
 - Neutraal
 - Mee eens
 - Helemaal mee eens
33. Berichten op de social media van gemeente Leeuwarden moeten ook in het Fries worden geschreven
- Helemaal mee oneens
 - Mee oneens
 - Neutraal
 - Mee eens
 - Helemaal mee eens
34. In de schriftelijke communicatie naar inwoners moet ook het Fries worden gebruikt
- Helemaal mee oneens
 - Mee oneens
 - Neutraal
 - Mee eens
 - Helemaal mee eens

35. Bij de balie van de gemeente wil ik graag in het Fries geholpen kunnen worden

- Helemaal mee oneens
- Mee oneens
- Neutraal
- Mee eens
- Helemaal mee eens

36. Aan de telefoon van de gemeente wil ik graag in het Fries geholpen kunnen worden

- Helemaal mee oneens
- Mee oneens
- Neutraal
- Mee eens
- Helemaal mee eens

37. Vindt u het belangrijk dat plaatsnaamborden in het Fries zijn?

- Heel onbelangrijk
- Onbelangrijk
- Neutraal
- Belangrijk
- Heel onbelangrijk

38. Informatieborden voor kunst en natuurmonumenten moeten naast het Nederlands ook in het Fries zijn

- Helemaal mee oneens
- Mee oneens
- Neutraal
- Mee eens
- Helemaal mee eens

39. Er moet meer Fries worden gebruikt in openbare ruimtes

- Helemaal mee oneens → Ga naar vraag 41
- Mee oneens → Ga naar vraag 41
- Neutraal → Ga naar vraag 41
- Mee eens → Ga naar vraag 40
- Helemaal mee eens → Ga naar vraag 40

40. Aan welke openbare ruimtes denkt u dan?

.....

.....

.....

41. De gemeente moet het gebruik van het Fries in dorpen en in de stad in de gemeente stimuleren

- Helemaal mee oneens
- Mee oneens
- Neutraal
- Mee eens
- Helemaal mee eens

42. De gemeente moet het onderwijs stimuleren om meer Fries te gebruiken
- Helemaal mee oneens
 - Mee oneens
 - Neutraal
 - Mee eens
 - Helemaal mee eens
43. De gemeente moet zorgorganisaties stimuleren om meer Fries te gebruiken
- Helemaal mee oneens
 - Mee oneens
 - Neutraal
 - Mee eens
 - Helemaal mee eens
44. De gemeente moet stimuleren dat er meer Fries wordt gebruikt in cultuuractiviteiten
- Helemaal mee oneens
 - Mee oneens
 - Neutraal
 - Mee eens
 - Helemaal mee eens
45. Nieuwe inwoners van gemeente Leeuwarden moeten een taalcursus Fries krijgen aangeboden om Fries te leren verstaan
- Helemaal mee oneens
 - Mee oneens
 - Neutraal
 - Mee eens
 - Helemaal mee eens
46. Ik hecht er veel waarde aan dat het Fries over honderd jaar nog bestaat
- Helemaal mee oneens
 - Mee oneens
 - Neutraal
 - Mee eens
 - Helemaal mee eens
47. Hoe kan gemeente Leeuwarden er mee voor zorgen dat het Fries over honderd jaar nog bestaat?
-
-
-
48. Hiermee zijn we aan het einde gekomen van de vragenlijst. Heeft u zelf nog opmerkingen als het gaat om het Friese taalbeleid en gebruik van gemeente Leeuwarden?
-
-
-

Bedankt voor het invullen van de vragenlijst! U kunt de vragenlijst nu sluiten.

Partoer
Westersingel 4
8913 CK
Leeuwarden
T (058) 234 85 01

www.partoer.nl

PARTOER
consultants & onderzoekers

De mens als maat